

www.merhabahaber.com

Cilt: 14 • Sayı: 11
16 NİSAN 2014 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her **Çarşamba**
okurlarına armağandır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ – Serdar CEYLAN**
maluz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

1950'lerde Türbe önü.

ESKİ VE YENİ KONYA

YAPILMASI GEREKENLER

ÖZEL SAYI

2014 yılı Türbe önü

Av. M. ALİ UZ

KÜLTÜR VE TURİZM YÖNÜNDE KONYA İÇİN NELER YAPILABİLİR?

Bilindiği gibi vilayet tarafından ilimizin sektörsel bazda mevcut durumu, devam eden yatırım çalışmaları, sorunlar ve çözüm önerileri ile kısa vadede neler yapılabileceği hususlarını değerlendirerek raporlamak üzere bir çalışma grubu oluşturulmuştu.

Bu kapsamda ilk olarak sayın valimizin başkanlığında, kültür, turizm ve tarım sektöründeki çalışma ve önerilerle ilgili olarak birisi 14.01.2014, diğeri ise 21.01.2014 tarihinde iki toplantı yapıldı. Ben ikinci toplantıya katılmışım. O gün yapılan konuşmalardan sonra, yapılacak önerilerin yazılı olarak vilâyete verilmesi kararı alınarak toplantıya son verilmişti.

Kültür ve turizm yönünden Konya için neler yapılabilir konusundaki düşüncelerimi toplu

olarak vilâyete sunmayı ve bunları geleceğe not düşme gayesiyle ve ileride müsait bir zamanda Akademik Sayfalar' da yayınlamayı uygun buldum.

ESKİ KONYA

Konya ve çevresi Neolitik, Kalkolitik ve Tunç Çağları ile Firig, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı daha sonra Cumhuriyet Dönemlerine ait çeşitli kültür ve medeniyete ait eserlere sahip tarihî bir şehirdir. Zaman zaman da bu dönemlere ait kıymetli kalıntılara rastlanmaktadır.

Geçmişte İkonium, Kawania, Conia ve Coyne gibi çeşitli isimlerle anılan Konya, iki asırdan fazla Türkiye Selçuklu Devleti'ne, Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra da Karamanoğlu'na başkentlik etti.

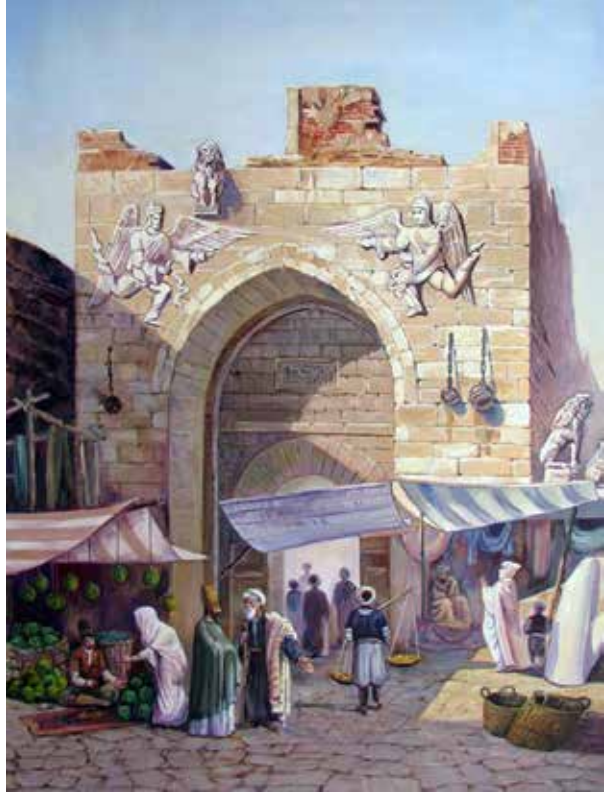
19. yüzyıl sonunda Konya'ya gelen kervanlar. (Samuel Bough Konya Tablosu -1861)

Selçuklu Döneminde Konya, İslam dünyasının en önemli ilim, irfan, kültür ve cazibe merkezlerinden birisi olarak dikkat çekti. Bilhassa I. Alâeddin Keykubat Döneminde İslam ülkelerinin en mamur ve muhteşem şehirlerinden birisi haline geldi. İç ve dış surların dünyada bir benzeri daha yoktu. Şehir, Karatay ve İnce Minareli medreseler gibi anıt eserlerle doldu. Ticaret, devletin korumasında zirvede, insanlar refah ve huzur içerisinde idi.

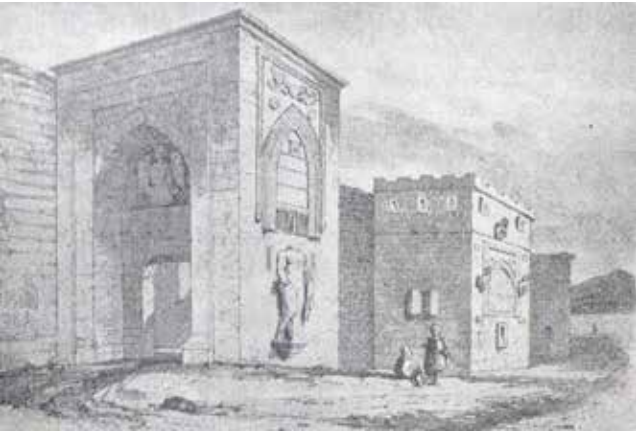
Büyük bir hoşgörü içerisinde bütün tasavvufi düşünceler rahatça faaliyette bulunabiliyorlardı. Bu dönemde İbn-i Arabi başta olmak üzere pek çok ilim ve sanat adamı Konya'ya geldiği gibi, Baha Veled de ailesi ile bu dönemde Konya'ya gelip yerleşti. Konya, Osmanlı Döneminde de önemini hiç kaybetmedi. Pek çok meşhur şehzade Konya valiliğinde bulundu.

Başlayan Moğol saldırı ve baskıları Selçuklu-Karamanoğlu, Karamanoğlu-Osmanlı mücadeleleri ülkenin büyük ihtişamı ve refahını yok edip gitti.

HAFIZASINI KAYBEDEN ŞEHİR: KONYA

1 850-1860 yıllarında asırların tahribatına dayanan eski Konya hâlâ ayakta. İç Surlar kısmen tahrip olsa da, Konya Dış Surları varlığını korumaktadır. Yöneticilerin sergiledi-

ği ihmal ve ihanetler sonunda dünyada bir eşi daha bulunmayan Konya Surları yıkılmaya ve surlar taş ocağı gibi kullanılmaya başlandı. Hükümet Binası ve Kapı Camii surlardan sökülen taşlarla inşa edildi. Devlet görevlileri bu işi yapar da halk durur mu? Onlar da evlerini kısmen bu taşlarla inşa etme yarışına katıldı.

Bu talandan tarihî Alâeddin Sarayı da yakasını kurtaramadı. Bu talan, köşkte daha erken başlar. Merkezi hükümetin ve sultanın uyarılarına rağmen (Konya Şeriye Sicilleri), onun mermer ve taşları ile de Ahmet Efendi Hamamı inşa edildi. Yirminci yüzyıl başlarında da sarayın temellerinde yapılan kazılar, sarayın sonunu hazırladı ve büyük bir bölümünün yıkılmasına sebep oldu. Şimdi bir duvar parçası muhafaza edilmeye çalışılmaktadır.

İstiklal Savaşı yıllarında yanlış bir düşünce ve uygulama ile

Alâeddin Camii'nin güneyinde, aslı muhteşem bir Bizans kilisesi olan Eflatun Mescidi, tahrip kalıbı ile yerle bir edildi.

Osmanlı Döneminin sonlarına doğru, Konya'da fakirlik ve ihmaller sonunda Kürkçü, Molla Fenari, Şazbey ve Eski Pazar hammamları ile daha pek çok tarihî yapı, yıkılıp ortadan kalktı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yol, meydan ve yeşil alan açma bahaneleri ile tarihî eserler, kazma kürek yıkılmaya başlandı. Bu dönemde Tekke, türbe ve medrese düşmanlığı hat safhaya tırmandı. Bu meyanda Şeyh Şerefeddin Türbesi, Ulvi Sultan Türbesi ve Mescidi, Nalıncı Baba ve Amber Reis türbeleri kazma kürek yıkıldı. Üzerlerinden yol geçirildi. Tarihî kabristanlar, cami, türbe ve zaviye çevrelerindeki hazireler kaldırılıp kabir taşları lağım kapağı olarak kullanıldı.

Tahribat bunlardan da ibaret

1921 yılında yıktırılan Eflatun Mescidi (Saat Kulesi).

II. Kılıçaslan Köşkü ve Konya iç sur duvarları.

değildi. Yine bu dönemde, Larende Caddesi'nde, Beyşehir Hanı'nın batısında üç bin metre-kareye oturan Miski Emir Sultan Türbesi, Zaviyesi, Mescidi ve bunların çevresindeki kabristan kaldırılarak yerine iş yerleri inşa edildi. Aslında buranın yeri Pir Esad Sultan Vakfı'na aitken, bu vakıftan kiralanarak bu külliye kurulmuştu. Yani burası vakıf arazisi üstüne bir vakıf tesisi idi.

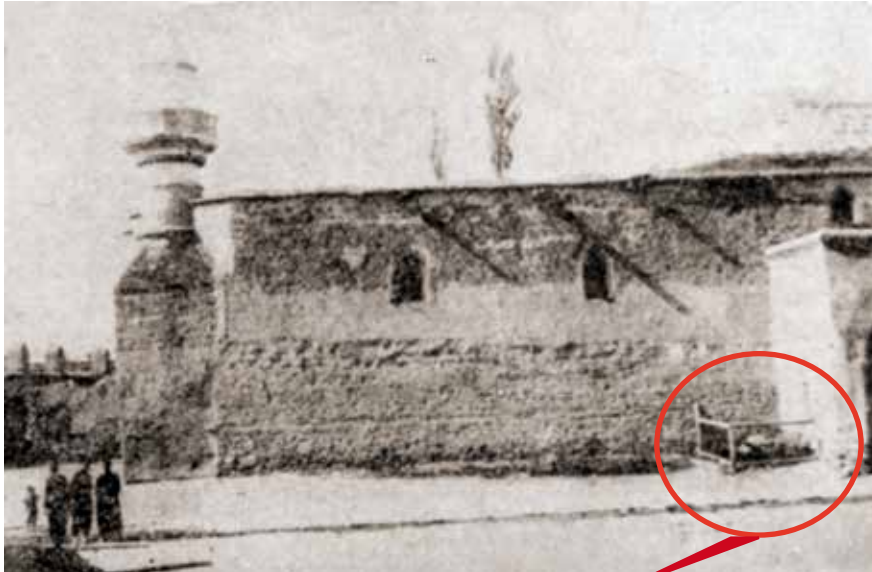
Bir zamanlar, İplikçi Camii'nin kuzey kapısının sol girişinde caminin banisinin kabri vardı. Diğer kabirler kaldırılmış sadece bu kabir kalmıştı. Koskoca bir caminin banisine bir Fatih'a'yı bile çok görüp onu da oradan yok ettiler.

Selçuklu Dönemi türbelerinden Kalender Baba, Kesikbaş, Seyfeddin Kara Sungur, Şeyh Osman Rumi, Şeyh Hasan Rumî, Emir Nureddin ve Şekerfuruş türbeleri ile Osmanlı Dönemi türbelerinden Söylemez Türbesi ve daha pek çok türbe çevrelerindeki arazilerle birlikte satılarak özel mülkiyete intikal ettirildi. Bunun anlamı artık bunlar sizin

öz malınız, isterseniz yıkabilirsiniz demektir. Nitekim bunlardan Şekerfuruş Türbesi, satın alan şahıs tarafından türbe sebebiyle araziyi elimden alırlar korkusuyla türbe yavaş yavaş yıkılarak ortadan kaldırıldı. Diğer tarihî türbelerin kimisi kiler, kimisi odun ve kömürlük, kimisi de ahır olarak kullanıldı. Bunlar yakın bir zamanda istimlak edilerek özel mülkiyetin elinden kurtarıldı.

Karaman Caddesi'nden Sarıyakup Camii'ne açılan yolun girişinde sağdan ikinci bina, Dedemoğlu Mahallesi'ne adını veren Dedemoğlu'nun türbesini de bağrında barındıran Dedemoğlu Mescidi de yıkılarak arsası özel şahıslara satıldı. Burası yıllarca altları dükkân üstü ev olarak kullanıldı.

Cumhuriyet döneminde Konya, 1950 yılına kadar, hiç ilgisi olmadığı halde, Delibaşı olayı yüzünden, isyancı Konya diye, âdeta cezalandırıldı. Taş üstüne taş konmadı. 1950'li yıllardan günümüze artarak devam eden

İplikçi Camii'nin giriş kapısının solunda yer alan Ebü'l-Fazl Abdülcebbar'ın kabri.

imar hareketleri ise, tarihî dokunun tamamen yok edilmesine sebep oldu. Bu dönemde de Mevlâna Müzesi çevresindeki Selimiye İmaret, Türbe Hamamı, Başaralı Konağı, Muvakkithane yıkıldı. Türbe Hamamı bir gecede yok edildi. Bu yıkımlar, Türbe'nin etrafını açma bahanesiyle yapıldı. Oysa tarihî eserler çevresindeki tarihî doku ile birlikte bir anlam ifade ediyordu. Yöneticiler bu gerçeği fark edemedi. Tabii bu arada koruma altına alındığı için yok olan Konya evlerinin de haddi hesabı yoktu. Bunların kimi kendi kendine yıkıldı, kimisi de kasten yakıldı. Tarihî Türbe Önü, özelliğini böyle kaybetti. Konya'da tarihî tahribatın örnekleri çoğaltılabilir.

Bunları neden yazıyoruz? Eğer bir gün eski Konya'yı yeniden kurma hareketi başlatılırsa, nelerin yapılabileceğini tespit içindir. İleride bu konu üzerinde ayrıca durulacaktır.

Bundan sonra da kısaca yıllardan beri Konya'da uygulanan iki büyük hata üzerinde durmak isterim.

1901 yılında yıldırım düşmesi sonucu yıkılan minaresiyle İnce Minareli Medrese ve arkasında yıkılan Zindankale.

BİR YANLIŞ Kİ...

Yıllarca mahalli yöneticilerin yakasını bir türlü bırakmayan bir hatada ısrar edildi. O da; modernlikle tarihîliğin biri birine karıştırılması veya biri birinden ayrılması idi. Bu yanlış uygulama Konya'da tarihî dokunun tamamen tahrip olup, yok olmasına sebep oldu.

Her belediye başkanının kafasında, gönlünde ve idealinde tarihî Konya'yı yok etme pahasına, modern Konya'yı kurmak vardı. Ve öyle de oldu.

Bugün Konya, Türkiye'nin en modern şehirlerinden birisidir. Fakat tarihî Konya'dan ve tarihî dokudan eser kalmadı. Dünyanın pek çok şehrinde olduğu gibi eski Konya'ya dokunulmadan onun çevresinde yeni bir Konya kurulabilirdi. Konya yapı itibarıyla buna çok müsaitti. Çapsız yöneticiler bunu akıl edemediler.

Konya'da yıkım ve imar hareketlerinin hızla devam ettiği yıllar. Elleri yakalarını bir türlü kurtaramadıkları, kargadan bir kılavuz, sonradan ba-

kan da olan belediye başkanı Rüştü Özal'ın makam odasına girer. "Yık Rüştü yık, modern Konya böyle kurulur" fetvasını verir. Zaten onlar da öyle yapıyordu. İşte böyle tarihî bir yanlışlığın Konya'ya faturası çok ağır oldu. Günümüzün modern Konya'sı böyle kuruldu.

İKİNCİ BİR HATA

Yanlıklar Konya'nın yakasını bir türlü bırakmadı. Konya Selçuklu Döneminde beri bir âlimler, veliler, nebilere ve sultanlar şehri idi. Konya'da Şeyh Sadreddin Konevi, Ahmet Fakih, Sadır Sultan, Pir Esat Sultan, Pirebi (Piriâb Sultan), Hoca Cihan, Şeyh Sadaka, Şeker Furuş, Kadı İzzeddin Muhammed, Şeyh Osman Rumi, Hasan Rumi ve Kasım Halife gibi yüzlerce âlim, veli ve tasavvuf erbabı metfun olduğu gibi on dört de peygamber kabrinin bulunduğu rivayet edilir.

Büyük âlim ve mutasavvıf Sadreddin Konevi'nin fikirleri ve eserleri ile tanıtımı şöyle dursun, yazama eserlerini bile koruyamadık. Bunların bir kısmı Yusuf Ağa Kütüphanesi'nden çalınarak yurt dışına kaçırıldı.

Konya aynı zamanda da bir sultanlar şehridir. Selçuklu sultanlarının çoğu Konya'da Alâeddin Tepesi'ndeki türbede metfundur. Bu sultanlar Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurdular ve bu toprakları kanları ve canları pahasına bize vatan yapmakla kalmadılar, bir dönem de haçlı sürülerinin saldırılarına göğüslerini siper ettiler. Bunlar aynı zamanda Anadolu'da Türk İslam medeniyetinin de ilk kurucuları oldular.

Konya Kalesi dış surları.

Kapı Camii.

Eğer Selçuklu sultanları olmasa idi, belki Mevlâna ve ailesi hiç bilinmeyecek, Karaman'da unutulup gidecek, dolayısıyla Şems de böyle olacaktı. Onlara büyük vefa borcumuz vardır. Yaptıklarını görmemezlikten gelmemeli idik.

Hal böyle iken biz Konya'yı, Türkiye'de ve dünyada sadece "Mevlâna şehri" olarak lanse ettik. Dünya da bunu böyle bildi.

Hız. Mevlâna büyük bir İslâm âlimi, büyük bir mutasavvıf, büyük bir veli idi. Bu yüzden Konya böyle tanıtıldı, diyelim. Bu Konya'nın diğer özelliklerinin üzerinin kapatılmasını gerektirmezdi.

Konya ve Türkiye olarak, Türkiye Selçuklularının önemini ve sultanlarına vefa borcumuz olduğunun farkına varamadık. Bırakın bunlara vefa borcunu, se-

kiz asır mumyaları muhafaza edilen Selçuklu sultanlarının mumyalarını köpeklere parçalattırdık. Yıllarca türbeleri kedi, köpek barınağı oldu. Sonra, mumyaları tahrip olduğu için sultanların cesetleri çürüyüp sadece kemikleri kaldı.

Son restorasyon sırasında da sultanların kemikleri işçiler tarafından rastgele bir çuvala doldurularak kaldırıldı. Restorasyon sonrasında kemikler biri birine karıştığı için ayrı ayrı yerlerine konamadı. İlgisizliğimiz hâlâ devam ediyor. Kendimizi bu şursuzluktan ve ilgisizlikten ne zaman kurtaracağız? Bu şursuzlukta din ve kültür adamlarımızın büyük vebali var.

Günümüzde Türkiye'de inanç turizmi büyük önem kazandı. Konya'da Hızlı Tren'in buna büyük katkısı oldu. Ziyaretçi sayısı

süratle arttı. Artmakta da devam ediyor. Konya Türkiye'ye ve dünyaya bütün değerleri ile tam olarak tanıtılmış olsaydı, şimdi Konya çok daha farklı bir yerde olabilirdi.

Konya'da tarihe ve kültüre yapılan son iki tahribata daha temas edip, yapılması gerekenler üzerinde durmak gerekir.

Konya'da 1924 yılında medreseler kapatıldığı günlerde, elliye yakın tanınmış Osmanlı Dönemi medresesi vardı ve bunların hepsi faaliyette idi. Medreseler yıkılıp yok edildikten sonra, bunların yerleri satıldı.

Konya'da, şimdiki Kızılay Hastanesi'nin batı tarafında, bir Taşkapı Medresesi vardı. Bu medrese Musahip Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştı. Konya'da en teşkilatlı, zengin vakıfları olan medreselerden birisi idi. Medreseler kapatıldıktan sonra Taşkapı Medresesi, burada müderrislik yapan baba oğul iki müderrisin oğlu İsmail (Nuzumlaer) Efendi tarafından satın alındı ve medresenin ana yapısı

ve medresenin çevresindeki talebe hücreleri bozulmadan hana tahvil edildi. Adına da Taşhan denildi. Medrese böylece yıllarca han olarak kullanıldı.

Bu medrese de, 1990'lı yıllarda Furkandede Caddesi açılırken ortadan kaldırıldı. Böylece bir Osmanlı Dönemi medresesi ve hanı da yok edildi. Eğer bu cadde'nin doğu ucu beş metre kuzeye doğru kaydırılmış olsa idi, bu tarihî eser ayakta kalacaktı. Şimdi medresenin yerinde bir cami, şadırvan ve dükkânlar var. Bölgenin en kötü yeri burasıdır.

Konya kültürüne indirilen en büyük darbelerden birisi de, 2008 yılında alınan bir kararla pek çok mahallenin birleştirilerek tek bir mahalle haline getirilmiş olmasıdır.

Üç mahalleyi örnek olarak verelim. Şems, Şükran ve Hacifetah mahalleleri böyle onar, on ikişer mahalle birleştirilerek birer mahalle haline getirildi. Bunlardan Şems ve Şükran mahalleleri, Konya'nın Sur İçi mahallesi idi. Birleştirilen mahallelerin he-

1958 yılında yıkılan Selimiye İmaret'i ve yıkılan Başarılılar Konağı.

men hemen hepsi Selçuklu döneminden günümüze intikal eden tarihî mahallelerdi. Her birinin isimlerinin tarihî birer anlamı vardı. Şimdi bu mahalle isimleri bir süre sonra unutulup gidecek ve hatırlayan da olmayacak. Mahalle kültürü böylece büyük bir darbe yemiş olacak. Hiçbir şehir tarihçisi bunu kabullenemez.

Sonuç olarak bunca yıkım ve kıyımlar sonunda Konya, bir ilim adamımızın da dediği gibi, geri dönüşü mümkün olmayan ve hafızasını kaybeden bir şehir durumuna geldi, daha doğrusu getirildi.

Bundan sonra da Konya kültürü ve turizmi için neler yapılabilir bunun üzerinde duralım.

KONYA TARİHİ VE KÜLTÜRÜ İÇİN NELER YAPILABİLİR?

1. Selçuklu Döneminde, bugünkü İş Bankası Merkez şubesinin bulunduğu yerden, Hapishane Caddesi'ne kadar uzanan bölge, bir şerit halinde üniversiteler bölgesi idi. Burası âdeta Selçuklu'nun kampusu gibi idi. Güneyden kuzey doğru. Nalınca

Baba Türbesi'nin önünde Nizamiye Medresesi, Gazi Okulu'nun yerinde, Karamanoğlu Dönemi Un Kapanı Medresesi, Rektörlük binasının köşesinde Akıncı Baba Mescidi, Türbesi, Medresesi ve Sarayı, bunun hemen batısında Küçük Karatay (Kemaliye) ve Büyük Karatay medreseleri. Bunların kuzey doğusunda Hz. Mevlana'nın Evi ve Medresesi ile hemen bunun bitişiğinde Seyfiye Medresesi ve Türbesi, bunların kuzeyinde de Kadı İzzeddin Camii, Medresesi ve Türbesi ile petrolün yerinde de Atabekiye Medresesi yer alıyordu. Bu şeridin güney ucunda Sırçalı Medrese ile daha güneyde de Larende Medresesi bulunuyordu. Karatay medresesi bu ilim yuvalarının rektörlük binası gibi idi.

Bu bölgede Mevlana'nın Evi ve Medresesi ile Seyfiye Medresesi'nin yeri iyi değerlendirilmeli ve buraya 13. yüzyıl mimarisine uygun iki bina inşa edilmelidir. Yine bu bölgede bulunan Osmanlı'nın son dönemlerinde yıkılan Kadı İzzeddin Muhammed'in Türbesi yeniden

1955 yılında yıktırılan Türbe Hamamı.

1901 yılında yıktırılan Konya Bedesteni.

inşa edilebilir. Böylece bu bölge bir kültür bölgesi veya vadisi haline getirilmiş olur.

Şeker Fabrikası sınırları içerisinde bulunan ve cenazeliğine kadar yıkılan

Şekerfuruş Türbesi yeniden inşa edilebilir.

Konya Vilayet Konağı'nın hemen batı kapısı önünde yol geçirilme bahanesiyle,

1924 yılında yıkılan, Ulvi Sultan Mescidi ve Türbesi aslına uygun şekilde yeniden inşa edilebilir. Bu ilk üç maddedeki tarihî yapıların yeniden ihya edilmesi için Büyükşehir Belediyesinin bir projesi bulunduğunu sanıyorum. Bu proje, acilen hayata geçirilmelidir. Bu husus son derece önemlidir. Bunlar Konya'da tarihî eserlerin yeniden ihyasına örnek teşkil edecektir.

4. Hâlâ Selçuklu Dönemi izle-

rini taşıyan Dış Sur İçi (Şimdiki Şükran, Şems ve kısmen Sahibata) mahallelerinin durumu son derece çirkin bir manzara arz etmektedir. Tarihî doku bozulmadan burası ele alınmalı ve yıkılan evlerin boşluklarına tarihî Konya evleri yapılarak tarihî doku korunmalı ve yüksek katlı bina yapımından kaçınılmalıdır.

5. Koyunoğlu Müzesi'nin önü ve kuzey tarafı tamamen mezbelelik bir haldedir. Acilen burası kaldırılarak bölgeye yakışır bir duruma getirilmelidir.

6. Mevlâna Çevresi yeşillikten mahrum, taş yığını haline getirilmiştir. Ziyaretlerden yorulan insanların yazın sıcağında, kışın soğukunda sığınacağı ve bir bardak olsun çay içebileceği mekânlar kurulmalıdır. Bu durumda meydan daha anlamlı bir hale gelecektir.

1924 yılında yıktırılan Ulvî Sultan Mescid ve Türbesi.

7. Takkeli Dağ ve üzerindeki Gevele Kalesi mutlaka Konya turizmine kazandırılmalıdır. Tepeye kadar açılacak yolla tepeye ve tarihî bölgeye ulaşım kolaylaştırılmalıdır.

Günümüzde Meram artık Konya'nın yükünü çekemez duruma gelmiştir. Buranın turizme açılması hem Meram'ın yükünü azaltacak, hem de turistlerin Konya'da daha fazla kalmalarını sağlayacaktır. Ayrıca halkın dağa tırmanarak, spor yapması da sağlanmış olacaktır.

8. Beyhekim Mescidi'nin mihrabı gibi pek çok nadide eser halen yurt dışında bulunmakta ve Avrupa müzelerinde sergilenmektedir. Hükümet nezdinde girişimde bulunularak bunların tekrar yurda getirilmesi sağlanmalıdır.

9. Günümüzde şehir ve mahalle kültürü büyük çapta tahrip olmuştur. İstanbul'da pek çok

üniversitede olduğu gibi, Konya üniversitelerinde de "Şehir kültürü" dersleri mutlaka konulmalıdır.

Tarihî çevre, ne hoca ve ne de öğrenciler tarafından tanınmaktadır. Bu büyük bir eksikliktir. Şehir kültürü dersleri tarih ve sanat tarihi bölümlerinde mecburi, diğer bölümlerde seçimlik ders olarak okutulmalıdır. Yeni nesilde şehir kültürü şuuru böyle oluşur.

10. Meram'ın betonlaşması ve yeşilliğini kaybetmesi devam etmektedir. Bu konuda önlemler artırılmalıdır. Yine Meram'da Ayanbey ve Kirazlı mahalleleri arasında bulunan ve Meram'da bir eşi daha bulunmayan köşk, daha fazla tahrip olmadan, ele alınıp yıkılmaktan kurtarılmalıdır.

11. Konya'nın dört girişi-çıkışı vardır. Bunların ikisi doğuda, ikisi ise batıdadır. Konya'ya giriş-

ler, buralara inşa edilecek dört muhteşem kale kapısından olmalıdır. Bunlar tarihî Konya Surlarını hatırlatacaktır. Konya'ya gelen yerli ve yabancı turistler, bir Selçuklu başkentine girdiklerinin farkında olmalıdır. Konya surlarını yeniden inşa edemeyeceğimize göre bu kadarını bari yapalım diyoruz. Ankara'da benzer bir proje hayata geçirilmek üzere.

12. Dil, kültürümüzün en önemli ve başta gelen unsurlarından birisidir. Tarihî Konya'ya yabancı dille yazılan ticarethane levhaları yakışmamaktadır. Bu çarpıklıkla mücadele edilmeli belediyelerle iş birliği yapılarak bu konuda ciddi önlemler alınmalıdır.

13. Konya'nın tarihî dokusu ve kültürü için son büyük tehlike, Konya'nın tarihî mahallelerinde Kentsel Dönüşüm Projelerinin uygulanmasıdır. Bu proje, gecekondularla bölgeyi boş alan-

larda uygulanabilir. Ama asla meskûn ve kadim bölgelerde uygulanmamalıdır. Bu tehlike yavaş yavaş Meram ve Karatay belediyelerinin çalışmaları ile şehir merkezine doğru yaklaşmaktadır. Bu konu da üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak ele alınmalıdır.

Konya aydını ve basını bu tür konularda tepkisizdir. Yanlış uygulamalar karşısında, "Şehrimde dokunma!" şuuru hâkim kılınmalıdır.

14. Yarım asrı aşan bir zamandan beri yapılan Mevlâna İhtifalleri her yıl gözden geçirilmeli ve varsa yapılan yanlışlar tashih edilmelidir. Mevlâna İhtifallerine fazla dokunulmadan, Baha Veled ve ailesinin Konya'ya geldiği Mayıs ayı ile Mevlâna'nın doğum ayı olan Eylül ayında Mevlâna ve Konya turizmi ile ilgili etkinlikler artırılmalıdır.

15. Mevlâna ile ilgili tanıtımların yanlış yapıldığını düşünün-

Alaaddin'den doğuya bakış. 1928 yılında yıktırılan Nalinca Baba Türbesi ve yıkılan diğer yapılar. (Kazanlı Medresesi, Muhaddiszade Medresesi, Konya Bedesteni, Ulvî Sultan Mescid ve Türbesi...)

yorum. Her şeyden önce Mevlâna gerçek bir İslâm âlimidir. Onun düşüncelerinin ve hoşgörüsünün kaynağı İslâm'dır. Bu gerçek iyi vurgulanmalıdır. Mesnevi'de pek çok beyit, bazı ayet ve hadislerin açıklaması gibidir. Bunun farkına ancak ehli varabilir.

16. Alınacak tedbirlerle yerli ve yabancı turisti rahatsız eden görüntü ve davranışlar ortadan kaldırılmalıdır.

17. Yeni açılan Furkandede Caddesi, Taşkapı Medresesi'nin kuzey batısında, eski Matbaacılar Sitesi'nin de güneyinde bulunan Yeğenoğlu Medresesi'nin tam ortasından geçip medreseyi iki parçaya böldü. Medresenin kuzey bölümü tamamen boş arsa durumundadır. Burası da aslına uygun bir şekilde değerlendirilmelidir.

18. Konya'daki bazı türbeler bakımlı, bazıları da son derece bakımsız bir durumdadır. Bunların hepsi ele alınarak bakımlı du-

ruma getirilmelidir. Aynı şekilde Konya çevresindeki türbe ve tarihî eserler de aynı şekilde ele alınmalıdır.

19. 5 Şevval 1312 tarihli Mevlana İhtisas kitaplığında mevcut bir yazma eserde Konya 330 civarında veli ve 14 peygamberin metfun olduğu zikredilmektedir..Bunu merhum Selçuk Es de, ben de kitaplarımızda zikrettik. Bu bilgiyi defalarca Hacı Veyiszade hocamızdan da duymuştuk.

Buna göre iki peygamber Zafer'de Kibrit Apartmanı'ndan ve şimdiki Sağlık Müdürlüğüne doğru giden yol ve evler altında bulunan kabristanda, üç peygamber Sarıyakup kabristanında, üç peygamber Alâeddin Camii civarında, dört peygamber Musalla Kabristanı ve civarında, bir peygamber de Eski Garaj Caddesi üzerinde Tolluoğlu Camii civarında, bugün park ve otobüs terminali haline getirilen kabris-

tanda (Muhtemelen Pir Esat Kabristanı'nda) bir peygamber de Anıt'ın güneyinde bugünkü Pazar yerinin bir bölümündeki kabristanda metfun bulunmaktadır. Bunlardan altısının ismi bilinmekte, sekizinin ismi ise bilinmemektedir.

Suriye gezisi sırasında gördük ve pek çok makam türbe ziyaretinde bulunduk. Konya'da da birkaç ismi bilinen peygamber için makam türbesi yapılamaz mı? Böyle bir bilgiyi muşahhas olarak görmeye Konyalıların ve Konya'ya gelecek ziyaretçilerin bunu paylaşmaya hakkı yok mu? Bu sadece Suriye'de değil bütün İSLÂM âleminde bir gelenek hâlidir. Yüz yılı aşan bir zamandan beri türbe, tekke ve medrese düşmanlığı yapılan bir ülkede kimse bunu düşünemez ve teklif dahi edemezdi. Bu konunun ilgili ve yetkililerce değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun için Sarıyakup ve

Musalla kabristanları bunun için son derece müsaittir. Merhum Halis Kestane'nin de Sarıyakup Kabristanı'ndaki peygamberlerle ilgili açıklamaları son derece ilgi çekicidir.

20. Her zaman Konya bir başkenttir deriz de hiçbir zaman Konya'nın başkent oluşunu kutlamayız. Konya'nın başkent olduğu tarih tespit edilip bu tarihlerde Konya'nın başkent oluşunun yıldönümleri her yıl kutlanmalıdır. Böyle bir ilgisizlik yerel yönetimlerin ve Konya aydınlarının büyük ayıbıdır.

Nasıl 1040 Dandenakan Zafe-ri Malazgirt Zaferini hazırlamışsa Malazgirt Zaferi ve Konya'nın fethi de Osmanlı'nın kuruluşunu ve İstanbul'un Fethini hazırlamıştır. Konya'nın başkent oluşu bu yüzden önemlidir.

21. Takkeli Dağ gibi Gilistra'nın da tanıtımı iyi yapı- lıp, burası da turizme kazandırılmalıdır.

1970'lerde Türbe önü meydanı

YAYINLAR

1. Mevlâna yanında, yukarıda üzerinde durduğumuz Konya'nın diğer değerleri de öne çıkarılmalı, bütün ziyaret yerlerinin tanıtımı yapılmalıdır.

2. Özellikle Sadreddin Konevi ile ilgili yayınlara ve tanıtım toplantılarına ağırlık verilmeli, eserlerinin tamamı basılmalıdır.

3. Selçuklu Döneminde kadı, ilim ve devlet adamı olarak Konya'da onlarca Asya kökenli insanlar görev yapmıştır. Bunların hayatları araştırılarak biyografileri, müstakil kitap olarak basılmalıdır. Türk dünyası bundan habersizdir. Böyle bir çalışma Türk Cumhuriyetleri ile aramızdaki münasebetleri olumlu etkileyecektir.

4. Türkiye Selçukluları ve sultanlarla ilgili halkın anlayacağı şekilde eserler hazırlanmalı Selçuklu ve sultanları ile ilgili şuur oluşturulmalıdır. Bu konuda basına, yazarlarımıza ve sivil top-

lum kuruluşlarına büyük görevler düşmektedir.

5. Konya tarihî ve kültürünün iki önemli kaynağı Salnameler ve kadı sicilleridir. Büyükşehir Belediyesi salnameleri peyderpey neşrediyor. Bunların 17. si basıldı. Basılmayı bekleyen kadı sicilleri var. Tamamı 152 defteri bulunan kadı sicilleri ile ilgili çalışmalar hızlandırılmalıdır.

6. Eskiden basılan eserlerin tekrar tekrar basımından ziyade, yeni eserlerin basılması tercih edilmelidir.

7. Kültür Müdürlüğümüzün ve belediyelerimizin yayınlarını takdirle takip ediyoruz. Yeni yayımlarda Kültür Müdürlüğü ile belediyelerin iş birliği yapmasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

8. Konya'nın her yönüyle Türkiye'de ve dünyada tanıtımını yapacak yayınlara ağırlık verilmelidir.

Saygıyla arz olunur.

